

OPS

tuki 2016

MAANTIETO

Viveca Himberg-Rintanen
Turun normaalikoulu

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

1-6 lk. OSANA YMPÄRISTÖOPPIA

- **tukee oppilaan ympäristösuhteen rakentamista, kasvua ihmisenä sekä maailmankuvan kehittymistä**

- keskeistä on tutkia omaa lähiympäristöä, erilaisia alueita maapallolla, niillä esiintyviä ilmiöitä ja alueilla asuvien ihmisten elämää

OPPIAINEEN TEHTÄVÄ

7-9 lk. ITSENÄISENÄ OPPIAINEENA

- tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista
- tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita
- käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla
- vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan
- annetaan oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen

OPETUKSEN TAVOITTEET

1-2 lk.

- luontaisen uteliaisuuden toteuttaminen ja ympäristöherkkyyden kehittyminen (havainnointi)
- lähiympäristössä liikkuminen turvallisesti
- ohjata oppilasta jäsentämään ympäristöä, ihmisten toimintaa ja niihin liittyviä ilmiöitä käsitteiden avulla
- ohjata oppilasta ymmärtämään yksinkertaisia kuvia, malleja ja karttoja ympäristön kuvaajina

OPETUKSEN TAVOITTEET

3-6 lk.

- sukupuolten välistä koulutuksellista tasa-arvoa vahvistetaan tarjoamalla jokaiselle oppilaalle mahdollisuuksia tutustua monipuolisesti eri tiedonaloihin sekä niihin liittyvään teknologiaan
- ohjata oppilasta tutkimaan ja toimimaan sekä liikkumaan ja retkeilemään luonnossa ja rakennetussa ympäristössä
- ohjata oppilasta maantieteelliseen ajatteluun, hahmottamaan omaa ympäristöä ja koko maailmaa sekä harjaannuttamaan kartankäyttö- ja muita geomeedia-taitoja

OPETUKSEN TAVOITTEET

7-9 lk.

- jäsentyneen karttakuvan rakentuminen maapallosta
- maantieteellisen ajattelun kehittyminen ja kysymysten esittäminen
- tilatajun kehittyminen sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärtäminen
- arkielämän geomediataitojen harjaantuminen
- karttojen ja mallien luku-, tulkinta- ja laadintataitojen kehittyminen
- ajankohtaisten tapahtumien seuraaminen ja ympäristömuutosten arvioiminen (ympäristölukutaidon kehittyminen)
- aktiiviseksi, vastuulliseksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi kasvaminen
- alueellisen identiteetin, kulttuurien moninaisuuden ja ihmisoikeuksien arvostaminen

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

1-2 lk.

S1 Kasvu ja kehitys: Ymmärrys itsestä, kasvusta ja elämänkulusta, tunnetaitojen harjoittelu.

S2 Kotona ja koulussa toimiminen: Turvallinen toimiminen lähiympäristössä ja liikenteessä.

S3 Lähiympäristön ja sen muutosten havainnointi: Lähiympäristön kohteiden havainnointi ja tutkiminen.

S4 Tutkiminen ja kokeileminen: Rakennettuun ympäristöön liittyvät ongelmanratkaisu- ja tutkimustehtävät.

S5 Elämän perusedellytysten pohtiminen: Ravinnontuotantoon ja juomaveden alkuperään tutustuminen.

S6 Kestävän elämäntavan harjoittelu: Jätteen syntymisen vähentäminen, kierrätys ja lajittelu, omien tekojen merkityksen pohtiminen lähiympäristölle.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

3-6 lk.

S1 Minä ihmisenä: Omaa oppimista tukevien asioiden tunnistaminen.

S2 Arjen tilanteissa ja yhteisöissä toimiminen: Harjoitellaan selittämään arjen tilanteita, ilmiöitä ja teknologiaa eri tiedonalojen käsitteillä ja malleilla.

S3 Löytöretkelle monimuotoiseen maailmaan: Sisältöjä valitaan siten, että ne liittyvät sekä luonnonympäristöön että ihmisen toimintaan Suomessa, Pohjoismaissa, Euroopassa ja muissa maanosissa. Esimerkkien ja ajankohtaisten uutisten avulla opitaan hahmottamaan maailmaa. Keskeisiä näkökulmia ovat luonnon ja kulttuurien moninaisuuden arvostaminen sekä globaalin ymmärryksen ja vastuun vahvistaminen. Opiskelussa käytetään monipuolisesti karttoja ja muuta geomediaa.

S4 Ympäristön tutkiminen: Omaan elinympäristöön liittyvät tutkimustehtävät.

S5 Luonnon rakenteet, periaatteet ja kiertokulut: Veden kiertokulkuun, lähiavaruuteen, vuodenaikoihin, päivän ja yön vaihteluun maapallon rakenteeseen tutustuminen.

S6 Kestävän tulevaisuuden rakentaminen: Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen, ilmastonmuutos ja sen hillitseminen, luonnonvarojen kestävä käyttö, terveyden edistäminen, oman kulttuuriperinnön vaaliminen, monikulttuurisessa maailmassa eläminen sekä ihmiskunnan globaali hyvinvointi nyt ja tulevaisuudessa.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

7-9 lk.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaan ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä.

KESKEISET SISÄLTÖALUEET

7-9 lk.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan eri kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen riittävyyteen ja kestäväan käyttöön Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutokseen kuten ilmastonmuutokseen, luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen ja ympäristön pilaantumiseen. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä.

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

1-6 lk.

Lähtökohtana ovat **oppilaiden omat kokemukset** ihmiseen, ympäristöön, ihmisen toimintaan ja arkeen liittyvistä asioista, ilmiöistä ja tapahtumista. Tavoitteena on **tietojen ja taitojen soveltaminen oppilaan omassa elämässä**. Työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon **toiminnallisuus, vuorovaikutteisuus, kokemuksellisuus ja elämyksellisyys** sekä ympäristöopin monitieteinen perusta. Tavoitteena on, että **oppimisympäristöinä käytetään luokkayhteisön ja -tilojen lisäksi lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä, erilaisia yhteisöjä ja vuorovaikutustilanteita, tieto- ja viestintäteknologisia ympäristöjä sekä yhteistyökumppaneiden kuten luonto- ja ympäristökoulujen, leirikoulukeskusten, museoiden ja tiedekeskusten toimintaympäristöjä**. Ympäristöopin tavoitteiden kannalta keskeistä työtapojen valinnassa on oppilaiden ohjaaminen yksin ja yhdessä tutkimiseen sekä erilaisten näkökulmien pohtimiseen.

OPPIMISYMPÄRISTÖT JA TYÖTAVAT

7-9 lk.

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta **keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella**. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä **sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö** ovat olennainen osa maantiedon opetusta. **Tutkimuksellinen lähestymistapa** tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa **seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa**. Työtapoja valittaessa **otetaan huomioon oppilaiden elämämaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa**. Opetuksessa **annetaan aikaa oppilaan ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle**.

OHJAUS JA TUKEA

1-6 lk.

Ympäristöopin tavoitteiden kannalta **keskeistä on ohjata ja tukea oppimaan oppimisen harjoittelua**. Ohjausta ja tukea tarvitaan erityisesti turvalliseen ja muut huomioivaan toimimiseen eri oppimisympäristöissä. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa **otetaan huomioon oppilaiden aikaisemmat tiedot ja taidot sekä kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet**. Oppilaita **ohjataan kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen** itseään koskevissa henkilökohtaisissa asioissa. **Tutkimuksellinen työskentely ja eri ajattelun taitojen tasoilla olevat harjoitukset** voivat tukea eriyttämistä yksilöllisten tarpeiden mukaan. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta sekä onnistumisen kokemukset tukevat **oppilaan oppijaminäkuvan vahvistumista** ympäristöopissa huolimatta mahdollisista oppimisvaikeuksista. Oppilaalle **annetaan mahdollisuus myös syventymiseen ja rauhoittumiseen**.

OHJAUS JA TUKI

7-9 lk.

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on **ohjata oppilasta hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä.** Ajankohtaisella uutisseurannalla **tuetaan oppilaan maailmankuvan rakentumista.** Kenttäopetuksessa **lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia** oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä **tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa.** Oppilaita **ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomeediaa arjen tilanteissa.** Oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan **tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja tuen eri portaita hyödyntäen.** Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa **oppilas voi toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa hän voi edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.**

OPPIMISEN ARVIOINTI

1-2 lk.

Monipuolista arviointia tukee opittavien asioiden jakaminen kokonaisuuksiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan sovittujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaat harjoittelevat tunnistamaan omaa oppimistaan ja toimintaansa. Arvioinnin kohteena eivät ole oppilaan arvot, asenteet, terveystyöskäyttö, sosiaalisuus, temperamentti tai muut henkilökohtaiset ominaisuudet.

Oppimisprosessin ja edistymisen kannalta keskeisiä arvioinnin kohteita:

- turvallinen toimiminen (T8)
- ryhmässä toimimisen harjoittelu (T10)
- lähiympäristössä tutkiminen ja toimiminen sekä liikkuminen (T4)
- havainnointi (T6)

OPPIMISEN ARVIOINTI

3-6 lk.

Tutkimuksissa ja projekteissa keskitytään arvioimaan vain muutamaa osa-aluetta asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi oppilaiden työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin. Sisällön lisäksi arvioidaan olennaisen hahmottamista, tiedonhakua ja ilmaisun selkeyttä. Ympäristöopin sanallista arviota tai arvosanaa lukuvuositodistukseen antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan lukuvuositodistusta varten opettaja käyttää ympäristöopin valtakunnallisia arviointikriteereitä.

OPPIMISEN ARVIOINTI

7-9 lk.

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaan motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilasta löytämään omat vahvuutensa. Maantiedon arvioinnissa oppilaalla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka.

Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa.

OPPIMISEN ARVIOINTIKRITEERIT^eNORSSI

6. LUOKAN JÄLKEEN

http://oph.fi/download/156872_perusopetus_perusteluonnos_vuosiluokat_3_6.pdf

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT

http://oph.fi/download/156873_perusopetus_perusteluonnos_vuosiluokat_7_9.pdf